

κείμενο που δημοσιεύτηκε στην αναρχική εφημερίδα *Les Temps Nouveaux*, φύλλο 22, το 1902, και είναι διαθέσιμο στα αγγλικά από την ιστοσελίδα *The Anarchist Library*, προηγούμενη μορφή του κειμένου είχε εμφανιστεί στην *Le Figaro* το 1888.

Υπάρχει κάτι που με εκπλήσσει τρομερά. Στην πραγματικότητα, θέλω να πω πως με συγκλονίζει και αυτό είναι που σε αυτή την επιστημονική στιγμή που γράφω, μετά από αμέτρητες εμπειρίες, μετά από καθημερινά σκάνδαλα, μπορεί να υπάρχει ακόμα στη αγαπημένη μας Γαλλία (όπως λένε στην Επιτροπή Προϋπολογισμού) ένας ψηφοφόρος, ένας συγκεκριμένος ψηφοφόρος – αυτό το παράλογο, ανόργανο, γεμάτο ψευδαισθήσεις ζώο – που συναινεί στο να αναστείλει τις υποθέσεις του, τα όνειρά του και τις απολαύσεις του για να ψηφίσει για κάποιον ή κάτι. Αν το σκεφτούμε για μία μόνο στιγμή, δεν είναι ικανό αυτό το εκπληκτικό φαινόμενο να μπερδέψει τους πιο εφύεις φιλόσοφους και να μπερδέψει τη λογική; Πού είναι ο Balzac που μπορεί να μας προσφέρει τη φυσιολογία του σύγχρονου ψηφοφόρου ή ο Charcot που θα εξηγήσει την ανατομία και τη νοοτροπία αυτού του ανίατου τρελού; Τον περιμένουμε.

Καταλαβαίνω ότι ένας απατεώνας θα βρει πάντοτε τους μετόχους, τον λογοκριτή, τους υπερασπιστές του, τον Ντιλετάντι της *Opéra-Comique*, τους συνδρομητές της *Constitutionnel*, και τους ζωγράφους του κ. Carnot για να αποθανατίσουν τη θριαμβευτική και αυστηρή του εισοδό του σε μια πόλη της Λανγκντόκ. Καταλαβαίνω ότι ο κ. Chantavoine με πείσμα αναζητεί στίχους. Καταλαβαίνω τα πάντα. Αλλά ότι ένας βουλευτής ή ένας γερουσιαστής ή ένας πρόεδρος της δημοκρατίας ή οποιοσδήποτε από τους περιέργους κωμικούς που επιδιώκουν να εκλεχτούν σε κάποιο αξίωμα οποιασδήποτε μορφής, βρίσκει ψηφοφόρους, δηλαδή το αδιανόητο πλάσμα, τον απίθανο μάρτυρα που σας ταΐζει με το ψωμί του, σας ντύνει με στο μαλλί του, σας θρέφει με τη σάρκα του, και σας πλουτίζει με τα χρήματά του, με μοναδικό στόχο να λάβει σε αντάλλαγμα για τη σπατάλη του, χτυπήματα από ραβδί στο σβέγκο, κλωτσιές στα πσιανά του, και πυροβολισμούς στο στήθος. Στην πραγματικότητα αυτό είναι πολύ πιο πέρα από τις ήδη απαισιόδοξες ιδέες που διατηρούσα ως τώρα σχετικά με την ανθρώπινη βλακεία εν γένει και τη γαλλική βλακεία ειδικότερα, την αγαπημένη και αθάνατη βλακεία μας. Εξυπακούεται ότι μιλάω εδώ για τον ενημερωμένο και πεισμένο ψηφοφόρο, τον θεωρητικό-ψηφοφόρο, εκείνου που νομίζει, ο αφελής, πως κάνει μια πράξη ελεύθερου πολίτη, επιδεικνύοντας την κυριαρχία του, εκφράζοντας την άποψή του, επιβάλλοντας – Ω θαυμαστή και ανησυχητική ανοησία! – πολιτικά προγράμματα και κοινωνικές απαιτήσεις, και όχι του ψηφοφόρου «που ξέρει τι είναι τι», ο οποίος βλέπει στα «αποτελέσματα της παντοδυναμίας του» μια διασκέδαση *à la charcuterie monarchiste* ή μια γιορτή *au vin républicain*. Η κυριαρχία του τελευταίου αποτελείται από το να μεθά εις βάρος της καθολικής ψηφοφορίας. Ξέρει την αλήθεια, γιατί αυτή μόνο έχει σημασία για αυτόν και δε δίνει δεκάρα για τα υπόλοιπα. Ξέρει τι κάνει. Οι άλλοι όμως;

Αχ, ναι, οι άλλοι. Οι σοβαροί, οι αυστηροί, οι *κυρίαρχοι άνθρωποι*, αυτοί που αισθάνονται μέθη να τους καλύπτει όταν κοιτάζουν τον εαυτό τους και λένε: «Είμαι ψηφοφόρος! Τίποτα δεν συμβαίνει χωρίς εμένα. Είμαι το θεμέλιο της σύγχρονης κοινωνίας. Με τη θέλησή μου ο Floquet κάνει νόμους που δεσμεύουν 36000000 ανθρώπους, και τον Baudry d'Ausson, καθώς και τον Pierre Alyre». Πώς μπορεί να εξακολουθούν να υπάρχουν άνθρωποι σαν αυτούς; Πώς μπορεί να είναι όσο πεισματάρηδες, περήφανοι και παράδοξοι μπορεί να είναι, δεν απογοητεύονται και δεν ντρέπονται για τα έργα τους; Πώς είναι δυνατόν να συναντάμε οπουδήποτε, ακόμη και στις πιο απομακρυσμένες γωνιές της Βρετάνης, έναν άνθρωπο αρκετά ανόητο, να του λείπει τόσο ο λόγος, τόσο τυφλός σε ότι μπορεί να δει, τόσο κωφός σε ότι μπορεί να ακουστεί, ώστε να ψηφίσει λευκό, μπλε, ή κόκκινο χωρίς να υπάρχει κάτι που τον αναγκάζει, χωρίς να πληρωθεί ή να πει;

Τι μπαρόκ συναισθημα, ποια μυστηριώδη πρόταση κάνει αυτό το σκεπτόμενο δίποδο – προικισμένο, λένε, με βούληση – να υπακούει, ο οποίος υποτάσσεται περήφανος για το δικαίωμά του, βέβαιος ότι εκπληρώνει μια υποχρέωση να καταθέσει κάποιο ψήφο σε κάποια κάλπη, δίχως να έχει ιδιαίτερη σημασία ποιο όνομα είναι γραμμένο πάνω της. Τι μπορεί να λέει στον εαυτό του για να δικαιολογήσει ή και εξηγήσει αυτή την παράλογη πράξη; Τι ελπίζει; Γιατί, για να συναινέσει να δώσει στον εαυτό του άπληστους αφέντες που τον ληστεύουν και τον δολοφονούν, πρέπει να λέει στον εαυτό και να ελπίζει σε κάτι εξαιρετικό που δεν υποψιαζόμαστε. Είναι απαραίτητο με κάποια ισχυρή εγκεφαλική παρέκκλιση, η ιδέα ενός βουλευτή να συνδέεται για τον ίδιο με τις ιδέες της επιστήμης, της δικαιοσύνης, της αφοσίωσης, της εργασίας και της ακεραιότητας. Είναι απαραίτητο να ανακαλύψει μια ιδιαίτερη μαγεία

στην ανάγνωση απλώς των ονομάτων του Barbe και του Baihaut, πόσο μάλλον από εκείνες του Rouvier και του Wilson, και πώς βλέπει λουλούδια και άνθη σαν όραμα από υποσχέσεις για μια μελλοντική ευτυχία και άμεση ανακούφιση από τον Vergoin και τον Hubbard. Και αυτό είναι που είναι πραγματικά τρομακτικό. Τίποτα δεν του διδάσκει τίποτα, ούτε οι πιο αστείες κωμωδίες ούτε οι πιο διαβολικές τραγωδίες.

Και όμως ο κόσμος συνεχίζεται εδώ και αιώνες, οι κοινωνίες αναπτύχθηκαν και διαδέχτηκαν η μια την άλλη, η καθεμιά σαν την προηγούμενη και ένα γεγονός κυριαρχεί σε ολόκληρη την ιστορία: την προστασία των ισχυρών και τη συντριβή των αδύναμων. Οι αδύναμοι δεν καταλαβαίνουν ότι έχουν μόνο έναν ιστορικό λόγο ύπαρξης και αυτό είναι να πληρώνουν για μερικά πράγματα που δεν θα χρησιμοποιήσουν ποτέ και να πεθάνουν για πολιτικά σχέδια που δεν έχουν καμία σχέση με αυτά.

Τι έχει σημασία για αυτούς αν είναι ο Pierre ή ο Jean που τους ζητάει τα χρήματά τους και τους παίρνει τη ζωή τους, αφού πρέπει να λεηλατήσουν τους εαυτούς τους για τους τελευταίους και να τους προσφέρουν στους πρώτους; Αλλά όχι! Έχουν τις προτιμήσεις τους μεταξύ εκείνων που τους ληστεύουν και εκείνων που τους εκτελούν, και ψηφίζουν τους πιο άπληστους και τους πιο άγριους. Ψήφιζαν χθες, θα ψηφίσουν αύριο και πάντοτε θα ψηφίζουν. Τα πρόβατα πηγαίνουν στη σφαγή· δεν λένε τίποτα και δεν ελπίζουν σε τίποτα. Αλλά τουλάχιστον δεν ψηφίζουν για το χασάπη που θα τα σφάξει και τους αστούς που θα τα φάνε. Πιο ζωώδης από τα ζώα, πιο πρόθυμος από τα πρόβατα, ο ψηφοφόρος κατονομάζει τον χασάπη του και επιλέγει τον αστό του. Έχει κάνει επαναστάσεις για να κατακτήσει αυτό το δικαίωμα.

*

Ω! καλέ ψηφοφόρε, απεριγράπτε ηλίθιε, φτωχέ σκλάβε: Αν αντί να επιτρέπεις στον εαυτό σου να πείθεται από παράλογες ιστορίες που εκδίδονται κάθε πρωί από τις φτηνές εφημερίδες, τις μεγάλες και τις μικρές, μπλε και μαύρες, λευκές και κόκκινες εφημερίδες και που πληρώνονται για να σου πάρουν το τομάρι σου· αν αντί να πιστεύεις την χιμαιρική κολακεία με την οποία χαϊδεύουν τη ματαιοδοξία σου, με την οποία περιβάλλουν την θλιβερή ρακένδυτη κυριαρχία σου, αν αντί να σταματάς ως αιώνιος περαστικός πριν την μεγάλη κοροϊδία των προγραμμάτων, θα πρέπει να διαβάσεις μερικές φορές δίπλα από τη φωτιά Schopenhauer και Max Nordau, δύο φιλόσοφους που γνωρίζουν όλα όσα χρειάζεται να ξέρεις για τους αφέντες και τον εαυτό σου, ίσως να μάθεις κάποια εκπληκτικά και χρήσιμα πράγματα. Και ίσως μετά τη ανάγνωσή τους δε θα βιαζόσουν να βάλεις το σοβαρό ύφος σου και το υπέροχο γιλέκο σου και να τρέξεις στις δολοφονικές τεφροδόχους όπου, όποιο και αν είναι το όνομα που τους δίνεις, βάζεις το όνομα του πιο θανάσιμου εχθρού σου. Θα σου πουν, ως ειδήμονες της ανθρωπότητας, πως η πολιτική είναι ένα απεχθές ψέμα, πως ότι υπάρχει σε αυτή είναι το αντίθετο της ορθής λογικής, της δικαιοσύνης και του δικαίου και δεν έχετε να ελπίζετε σε τίποτα από αυτή, εσείς οι λογαριασμοί των οποίων διευθετούνται στο μεγάλο βιβλίο ανθρώπινων πεπρωμένων.

Ονειρέψου αυτό, αν επιθυμείς ένα παράδεισο φωτός και αρώματος, μια ανέφικτη αδελφότητα, μια εξωπραγματική ευτυχία. Είναι καλό να ονειρεύεσαι, και απαλύνει τα βάσανα. Αλλά μην μπλέκεις ποτέ έναν άνθρωπο με τα όνειρά σου, γιατί οπουδήποτε είναι ο άνθρωπος υπάρχει πόνος, μίσος και δολοφονία. Πάνω από όλα, να θυμάσαι ότι ο άνδρας που ζητάει τη ψήφο σου είναι, ως εκ τούτου, ένας ανέντιμος άνθρωπος, γιατί σε αντάλλαγμα για την κατάσταση και την τύχη που τον προωθεί, σου υπόσχεται μια σειρά υπέροχων πραγμάτων που δεν θα σου δώσει και που δεν είναι στην εξουσία του να σου προσφέρει, ούτως ή άλλως. Ο άνθρωπος που εξυπνώνεται δεν αντιπροσωπεύει ούτε τη φτώχεια σου, ούτε τις ελπίδες σου, ούτε τίποτα άλλο για εσένα. Εκπροσωπεί μόνο τα πάθη και τα συμφέροντά του, τα οποία είναι αντίθετα από τα δικά σου. Προκειμένου να σε καθησυχάσει και να αναβιώσει τις ελπίδες σου – οι οποίες θα εξαπατηθούν γρήγορα – μην φανταστείς ότι το θλιβερό θέαμα που βλέπεις σήμερα μπροστά σου είναι αποκλειστικό σε μια εποχή ή ένα καθεστώς και πως θα περάσει. Όλες οι εποχές είναι ίσες, και το ίδιο και τα καθεστώτα, δηλαδή, είναι εξίσου άχρηστα. Και έτσι, καλέ μου άνθρωπε, πήγαινε στο σπίτι σου και κάνε απεργία εναντίον της καθολικής ψηφοφορίας. Δεν έχεις τίποτα να χάσεις κάνοντας το, αυτό μπορώ να σου το διαβεβαιώσω, και ίσως να διασκεδάσεις και λίγο. Από το κατώφλι της πόρτας σου, κλειστή για τους ζητιάνους της πολιτικής ελεημοσύνης, θα δεις το καυγά να περνάει, καπνίζοντας τη πίπα σου.

Και αν υπάρχει σε κάποιο άγνωστο μέρος, ένας ειλικρινής άνθρωπος ικανός να σας κυβερνήσει και να σας αγαπά, μην αισθανθείτε άσχημα για αυτόν. Προστατεύει με πολύ ζήλο την αξιοπρέπειά του για να μπλεχτεί με τον βρώμικο κομματικό αγώνα, είναι πολύ περήφανος για να νιώθει ότι σας χρωστάει για μια εξουσιοδότηση που δίνεται μόνο σε κυνικό θράσος, προσβολή και ψέμα.

Όπως σου είπα, καλέ άνθρωπε, πήγαινε σπίτι και κάνε απεργία.

provo